

บทที่ 2

วรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง แรงจูงใจของนักศึกษาโครงการนิติศาสตร์ภาคบัณฑิตมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจและค่านิยมของนักศึกษา ซึ่งจำแนกรายละเอียดของเนื้อหาออกเป็น 4 ส่วน

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ
 - 1.1 ความหมายของแรงจูงใจ
 - 1.2 ประเภทของแรงจูงใจ
 - 1.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ
2. แนวคิดของค่านิยมทางการศึกษา
 - 2.1 ความหมายของค่านิยม
 - 2.2 ความสำคัญของค่านิยม
 - 2.3 เกณฑ์สำหรับพิจารณาค่านิยม
 - 2.4 ประเภทและองค์ประกอบของค่านิยม
 - 2.5 สิ่งที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมของบุคคล
 - 2.6 ค่านิยมทางการศึกษาของไทย
3. ความเป็นมาและหลักสูตรนิติศาสตร์ภาคบัณฑิต
4. ผลงานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ

1.1 ความหมายของแรงจูงใจ

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2548, น. 153) แรงจูงใจ หมายถึง องค์ประกอบที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมที่มีจุดมุ่งหมาย

คำว่า แรงจูงใจ (Motivation) มาจากภาษาละติน Mover แปลว่า เคลื่อนที่ (อ้างถึงใน ศิริพงษ์ เศษภายน, 2547, น. 95) ซึ่งมีความหมายว่า กระบวนการภายในของบุคคล แต่ละคนที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม และช่องทางที่ทำให้องค์การได้รับผลตอบแทน

ศิริโสภาคย์ บูรพาเดชะ (2518, น. 132) แรงจูงใจเป็นสิ่งที่กระตุ้นพฤติกรรมภายใน เช่น ความหิว ความเหนื่อย ความกระหาย เป็นต้น

คำว่า แรงจูงใจ มาจากคำกริยาในภาษาละตินว่า Mover (อ้างถึงใน สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2533, น. 89) ซึ่งมีความหมายตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า to move อันมีความหมายว่า เป็นสิ่งที่โน้มน้าวหรือชักจูงให้บุคคลเกิดการกระทำหรือปฏิบัติตาม

โลเวลล์ (Lovell, 1980, p. 109 อ้างถึงใน สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2533, น. 89) ให้ ความหมายของแรงจูงใจว่า เป็นกระบวนการที่ชักจูงโน้มน้าวให้บุคคลเกิดความมานะพยายาม เพื่อที่สนองตอบความต้องการบางประการให้บรรลุผลสำเร็จ

พวงเพชร วัชรอยู่ (ม.ป.ป., น. 1) แรงจูงใจ (motivation) หมายถึง สิ่งใด ๆ ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมหรือการกระทำขึ้น

ดังนั้น พอสรุปได้ว่า แรงจูงใจหมายถึง สิ่งเร้าทั้งภายในและภายนอกของบุคคลที่ กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง

1.2 ประเภทของแรงจูงใจ

ฮิลการ์ด (อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2539, น. 194-195) ได้แบ่งประเภทของแรงจูงใจไว้ 3 ประเภทคือ

1. แรงจูงใจที่จะมีชีวิตอยู่ (Survival Motives) เกิดจากความต้องการทางร่างกาย เช่น อาหาร การพักผ่อน การปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ

2. แรงจูงใจทางสังคม (Social Motives) คือความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับระหว่างบุคคลอื่น เช่น ความต้องการทางเพศ เป็นสิ่งสำคัญที่สืบทอดเชื้อสายของมนุษย์ แต่ไม่ใช่สิ่งจำเป็นของความอยู่รอดของมนุษย์

3. แรงจูงใจที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัว (Ego-integrative Motives) เป็นแรงจูงใจที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการทำสิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง การตัดสินใจและความตั้งใจไปสู่เป้าหมายในชีวิต

เซอร์รีฟ (อ้างถึงใน สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2533, น. 89) ได้แยกแรงจูงใจออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. แรงจูงใจทางด้านร่างกาย (Physical Motivation) เป็นความต้องการทางด้านร่างกายเกี่ยวกับ อาหาร น้ำ การพักผ่อน การได้รับความคุ้มครอง ความปลอดภัย การได้รับความเพลิดเพลิน การลดความเคร่งเครียด แรงจูงใจทางด้านนี้จะมีสูงมากในวัยเด็กตอนต้น และวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย เนื่องจากได้เกิดความเสื่อมถอยทางด้านร่างกาย

2. แรงจูงใจทางด้านสังคม (Social Motivation) เริ่มต้นตั้งแต่เกิดมาเป็นมนุษย์ เป็นความต้องการที่มีผลมาจากด้านชีววิทยาของมนุษย์ในความต้องการอยู่ร่วมกันกับครอบครัว เพื่อนฝูงในโรงเรียน เพื่อนร่วมงาน เป็นความต้องการส่วนบุคคลที่ได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ซึ่งในบางวัฒนธรรมหรือบางสังคมจะมีอิทธิพลที่เข้มแข็ง และเหนียวแน่นมาก

ธำรงค์ดี หมื่นจักร และ ศรีสง่า กรรณสูต (2523, น. 108-109) ได้แบ่งแรงจูงใจออกเป็น 3 ชนิดตามธรรมชาติ และลักษณะของการเกิดสิ่งจูงใจคือ

1. แรงจูงใจซึ่งเป็นผลจากความต้องการทางด้านร่างกาย เป็นแรงจูงใจที่มีมาแต่กำเนิดและเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิต แรงจูงใจทางกายอาจเกิดขึ้นโดยกระตุ้นจากสิ่งเร้าภายนอกแต่สาเหตุที่สำคัญส่วนใหญ่ ได้แก่ แรงขับทางด้านร่างกาย

2. แรงจูงใจส่วนบุคคลโดยเฉพาะ ซึ่งเป็นผลจากการที่บุคคลประสมประสานความต้องการทางกายและทางสังคมรวมกัน แรงจูงใจประเภทนี้จะแตกต่างกันไปตามลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล

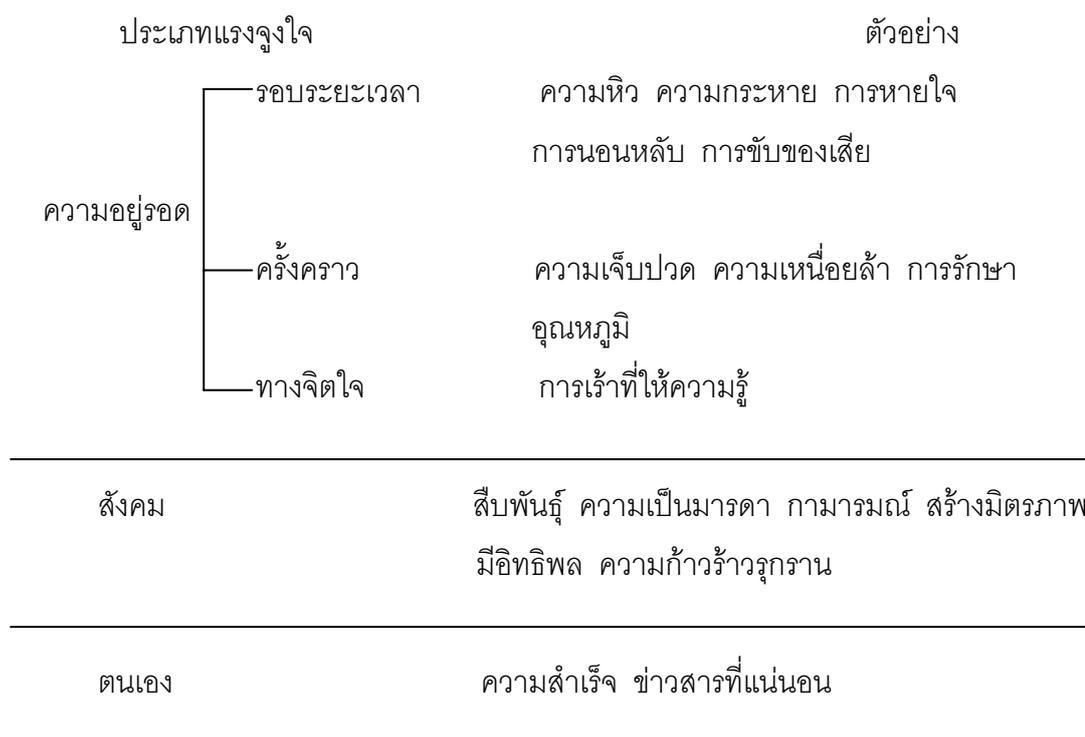
3. แรงจูงใจอันเป็นผลมาจากความต้องการทางด้านสังคม แรงจูงใจประเภทนี้เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคล จากการใช้ชีวิตในสังคมและเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รวมทั้งการถูกหล่อหลอมด้วยประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ และค่านิยมของสังคมที่ตนอาศัยอยู่

ศิริโสภาคย์ บุรพาเดชะ (ม.ป.ป., น. 132-139) แรงจูงใจสามารถแบ่งแยกออกได้เป็น 3 ประเภทคือ

1. แรงจูงใจเพื่อความอยู่รอด (Survival Motives)
2. แรงจูงใจทางสังคม (Social Motives)
3. แรงจูงใจเกี่ยวกับตนเอง

ซึ่งแรงจูงใจทั้ง 3 ประเภท ยังแบ่งเป็นประเภทย่อย ๆ ดังนี้

ภาพที่ 2.1
ประเภทของแรงจูงใจ

1. แรงจูงใจเพื่อความอยู่รอด หรือแรงจูงใจทางร่างกาย (Survival Motives) เป็นแรงจูงใจเพื่อการดำรงชีวิต เป็นแรงจูงใจที่ทำให้เกิดพฤติกรรมตอบสนองในทันทีหรืออย่างเร่งด่วนตามธรรมชาติ ร่างกายคนเราจะพยายามรักษาสภาวะภายในของร่างกายให้อยู่ในสภาวะปกติเพื่อความอยู่รอด

2. แรงจูงใจทางสังคม (Social Motives) เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากการเรียนรู้ แรงจูงใจทางสังคมนี้อาจได้รับอิทธิพลจากสิ่งเร้าที่มองไม่เห็น หรืออาจจะได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ของบุคคล และภาวะทางสังคม ซึ่งเป็นสิ่งเร้าที่ไม่อาจจะมองเห็นได้

3. แรงจูงใจส่วนบุคคล (Self Motives) แรงจูงใจชนิดนี้มีความซับซ้อนมากกว่าแรงจูงใจ 2 ประเภทที่กล่าวมาแล้ว เป็นสิ่งผลักดันที่ทำให้มนุษย์พยายามพัฒนาตัวเองให้ดีขึ้น แรงจูงใจส่วนบุคคลมีรากฐานมาจากแรงจูงใจทางร่างกายและแรงจูงใจทางสังคมประกอบกัน

สรุปได้ว่าประเภทของแรงจูงใจสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ แรงจูงใจที่เกิดจากภายใน เป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองของความต้องการขั้นพื้นฐานหรือทางกายของมนุษย์ เช่น ความหิว ความกระหาย ความรู้สึกต่าง ๆ เป็นต้น และแรงจูงใจที่เกิดขึ้นจากภายนอก คือ แรงจูงใจที่เกิดจากสังคมหรืออิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเรา

1.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ

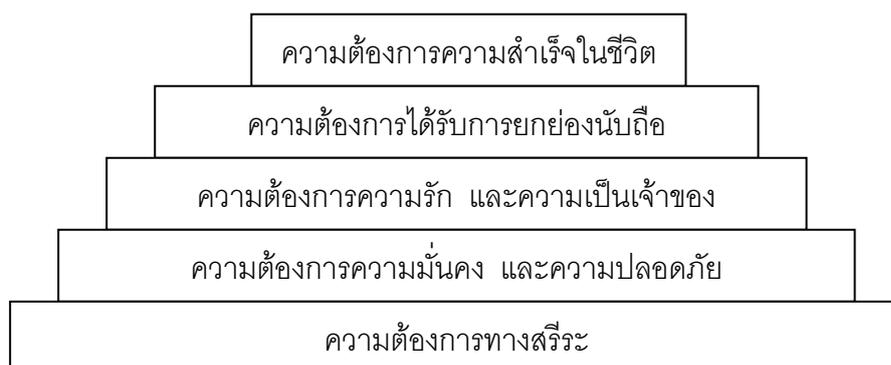
จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับทฤษฎีแรงจูงใจ พบว่า มีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในเรื่องนี้ ดังนี้

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ (Maslow's Hierarchy of Need)

มาสโลว์ (Maslow) (อ้างถึงใน บุญมั่น ธนาศุภวัฒน์, 2537, น. 128-130) ความต้องการเป็นพลังผลักดันที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล ในชีวิตมนุษย์นั้นต้องการพยายามดิ้นรนเพื่อสนองความต้องการของตนเอง มาสโลว์จึงได้เสนอแนะว่าความต้องการของบุคคลจะเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการจูงใจ จึงได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับความต้องการของบุคคลไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. บุคคลย่อมมีความต้องการอยู่เสมอและไม่สิ้นสุด เมื่อความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นก็จะเกิดขึ้นอีกไม่มีวันสิ้นสุด
2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่ใช่สิ่งจูงใจของพฤติกรรมอื่น ๆ ต่อไป ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองจึงเป็นสิ่งจูงใจในพฤติกรรมของบุคคลนั้น
3. ความต้องการของบุคคลจะเรียงเป็นลำดับขั้นตอนตามความสำคัญ เมื่อความต้องการระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว บุคคลก็จะให้ความสนใจกับความต้องการระดับสูงต่อไป

ภาพที่ 2.2
ทฤษฎีลำดับชั้นความต้องการของมนุษย์
(Maslow's Hierarchy of Need)

1. ความต้องการทางสรีระ (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้และเป็นความต้องการที่ทุกคนมีมาตั้งแต่เกิด เช่น ความต้องการอาหาร อากาศ น้ำ การพักผ่อน ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น

2. ความต้องการความมั่นคงและความปลอดภัย (Safety and Security Needs) เป็นความต้องการที่รู้สึกว่าได้รับการปกป้องคุ้มครองให้พ้นจากภัยอันตรายหรือต้องการจะได้อยู่ในสภาวะที่มั่นคง

3. ความต้องการความรักและเป็นเจ้าของ (Love and Belongingness Needs) หมายถึง ความต้องการมีส่วนร่วมในสังคม ความต้องการเพื่อน ความต้องการความรัก เป็นต้น

4. ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือ (Esteem Needs) หมายถึง ความต้องการเป็นอิสระ ต้องการการยอมรับ ได้รับยกย่อง ได้รับเกียรติจากผู้อื่น เป็นต้น

5. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Needs for Self Actualization) หมายถึง ความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ทุกคนที่ปรารถนาจะได้รับ

ความต้องการที่เกิดขึ้น 5 ชั้นนั้นสามารถแยกได้เป็น 2 ประเภท คือความต้องการทางด้านร่างกายที่เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองเพื่อให้ได้มาซึ่งความสุข ความปลอดภัยในชีวิต และต้องการความรัก กับความต้องการทางสังคมเป็นความต้องการที่สูงจากขั้นพื้นฐาน เนื่องจากว่าเมื่อมนุษย์เราสามารถตอบสนองความต้องการ

ขั้นพื้นฐานแล้วก็จะสามารถแสวงหาความต้องการในขั้นที่สูงขึ้น นั่นคือ เป็นที่ยกย่องของบุคคลอื่นประสบความสำเร็จในชีวิตครอบครัวและการทำงาน และการมีชื่อเสียงของตน เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้

ศิริโสภาคย์ บุรพาเดชะ (ม.ป.ป., น. 168) การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวรเป็นผลมาจากการฝึกฝนหรือประสบการณ์

สุชาติ ศิริสุขไพบุลย์ (2528, น. 2) การเรียนรู้ หมายถึง การที่บุคคลหรือผู้เรียนได้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมที่ค่อนข้างจะถาวรภายใต้สถานการณ์ และเงื่อนไขที่เหมาะสม

วิกร ตัณฑวุฑฒ (2536, น. 111) การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สังคม และวัฒนธรรม ผลอันเกิดจากปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบางอย่างในตัวตน

แฮร์ริส และ ชวานซ์ (อ้างถึงใน สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2533, น. 38) ให้ความหมายว่าการเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการมีประสบการณ์ และยังได้แยกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ที่สำคัญไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. การเรียนรู้ในฐานะที่เป็นผลผลิต (Learning as Product) การเน้นให้เห็นความสำคัญของผลลัพธ์ขั้นสุดท้าย นั่นคือการเรียนรู้ซึ่งได้รับมาจากประสบการณ์

2. การเรียนรู้ในลักษณะที่เป็นกระบวนการ (Learning as process) ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเหตุการณ์ และกระบวนการที่ทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ หรือสิ่งที่เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนรู้จนกระทั่งทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้

3. สิ่งที่เกิดให้เกิดการเรียนรู้ (Learning as Function) เป็นการศึกษาค้นคว้าเพื่อหาสาเหตุที่สำคัญ ๆ ในการก่อให้เกิดการเรียนรู้ อาทิ แรงจูงใจ ความตั้งใจในการเรียนรู้ หรือการถ่ายทอดการเรียนรู้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์

ศิริโสภาคย์ บุรพาเดชะ (ม.ป.ป., น. 171) ได้กำหนดปัจจัยที่สำคัญในการเรียนรู้ ดังนี้

1. แรงจูงใจหรือแรงขับ (Drive or Motive) เกิดจากสิ่งเร้าทั้งภายในและภายนอก ร่างกาย

2. สิ่งเร้า (Stimulus) คือโอกาสที่ทำให้เกิดการตอบสนอง อาจเป็นเหตุการณ์หรือวัตถุและอาจเกิดภายในหรือภายนอกร่างกายได้

3. การตอบสนอง (Response) คือผลการกระทำของร่างกายที่แสดงออกทางพฤติกรรมที่เป็นสิ่งเร้า การตอบสนองมักจะเกิดหลังจากสิ่งเร้าเสมอ

4. สิ่งเสริมแรง (Reinforcer) คือ สิ่งใด ๆ ที่ช่วยสนับสนุนความเข้มแข็งของการตอบสนองหรือช่วยให้การตอบสนองคงอยู่

ความแตกต่างของการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลนั้น ขึ้นอยู่กับการกระทำที่แสดงออกของผู้เรียนก่อนและหลังจากการเรียนรู้ การกำหนดเงื่อนไขของการเรียนรู้จึงเป็นการสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ เพื่อสอนให้ผู้เรียนได้ศึกษา และแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของแต่ละบุคคลที่ได้รับจากการเรียนรู้นั้น เงื่อนไขของการเรียนจึงประกอบด้วย 3 ประการ คือ (สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์, 2528, น. 3)

1. ผู้เรียน (Learner) ส่วนประกอบที่สำคัญของผู้เรียนซึ่งเป็นบุคคลในการเรียนรู้ ได้แก่ อวัยวะรับสัมผัส ระบบประสาทส่วนกลาง และกล้ามเนื้อ เหตุการณ์ในสภาพแวดล้อมจะกระตุ้นอวัยวะรับสัมผัส ซึ่งจะส่งผลไปสู่ระบบประสาทส่วนกลางของผู้เรียน

2. สิ่งเร้า (Stimulus) เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่กระตุ้นหรือเร้าต่ออวัยวะรับสัมผัสของผู้เรียน อาจเรียกได้ว่า สถานการณ์สิ่งเร้า

3. การตอบสนอง (Response) การแสดงออกซึ่งเป็นผลจากสิ่งเร้าและกิจกรรมทางระบบประสาท เรียกว่า การตอบสนอง

กระบวนการที่สำคัญในการเรียนรู้ บันดูรา (อ้างถึงใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2548, น. 240-242) ได้อธิบายกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญโดยการสังเกตหรือการเรียนรู้โดยตัวแบบว่ามีทั้งหมด 4 อย่างคือ

1. กระบวนการความใส่ใจ (Attention) ถ้าผู้เรียนไม่มีความใส่ใจการเรียนรู้ การสังเกตหรือการเลียนแบบก็จะไม่เกิดขึ้น ดังนั้นการเรียนรู้แบบนี้ความใส่ใจ จึงเป็นสิ่งแรกจะต้องมี

2. กระบวนการการจดจำ (Retention) ผู้เรียนที่มีการสังเกตจะเป็นผู้ที่สามารถเลียนแบบหรือแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบได้ก็เพราะผู้เรียนจะจดจำสิ่งที่ตนเองเห็น และสามารถถ่ายทอดออกได้ดีกว่าผู้ที่นั่งเฉย ๆ

3. กระบวนการการแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวอย่าง (Reproduction) เป็นกระบวนการของผู้เรียนที่ได้เห็นแล้วแสดงออกมาเป็นการกระทำหรือพฤติกรรมเหมือนตัวแบบ ปัจจัยที่สำคัญของกระบวนการนี้คือ ความพร้อมทางด้านร่างกายและทักษะที่จำเป็นจะต้องใช้ในการเลียนแบบของผู้เรียน ถ้าหากผู้เรียนไม่มีความพร้อมก็จะไม่สามารถแสดงพฤติกรรมเลียนแบบได้

4. กระบวนการการจูงใจ (Motivation) แรงจูงใจของผู้เรียนที่แสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบที่ตนสังเกตเห็น เนื่องมาจากความคาดหวังว่า การเลียนแบบจะนำรางวัลมาให้

อิทธิพลต่าง ๆ ในการเรียนรู้ไม่ว่าผู้เรียนจะอยู่ในวัยใดก็ตามสามารถแสวงหาความรู้ได้ ไม่มีการจำกัดเวลา สถานที่ เพศ อายุ หรือวัย เป็นต้น การเรียนรู้นั้นเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องการแสวงหาความรู้ให้กับตนเองเพื่อจะนำไปสู่ความต้องการของตนในเรื่องของการประกอบอาชีพ การเสริมสร้างความรู้ เป็นต้น ดังนั้นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่มี ดังนี้ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2533, น. 25-26)

1. ผู้ใหญ่ส่วนมากมักจะประเมินความสามารถของตัวเองต่ำกว่าความเป็นจริง จะมองว่าตนเองมีอายุมากขึ้นจึงทำให้การเรียนรู้เป็นอุปสรรคต่อตนเอง เรื่องของการรับรู้ที่ช้าลง หรือความเคร่งเครียดจากการเรียนเป็นผลมาจากบทเรียนที่ซับซ้อนเกินไป

2. ประสบการณ์ในการเรียนที่ผ่านมาของผู้ใหญ่ สามารถจะก่อให้เกิดผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้ได้ ถ้าผู้ใหญ่มีโอกาสเรียนในระบบโรงเรียนนานมากขึ้น ก็จะสามารถแก้ไขปัญหาทางการเรียนในภาวะที่เป็นผู้ใหญ่ได้ดีขึ้น

3. การศึกษาและพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ นับว่าเป็นองค์ประกอบต่อทัศนคติและแรงจูงใจของผู้ใหญ่ในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

4. แนวทางในการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง เป็นอิทธิพลที่สำคัญต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ การรับรู้เกี่ยวกับตนเองของผู้เรียนจะมีผลต่อบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย

5. ควรใช้วิธีการสอนที่แตกต่างกันไป โดยเฉพาะในการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่แบบมีชั้นเรียน การสอนด้วยเทคนิคหลาย ๆ แบบจะช่วยให้เกิดความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

สาเหตุของผู้ที่มีงานทำต้องการจะแสวงหาความรู้เพิ่มเติมมี 4 ประการ ดังนี้ (โรเจอร์ อังถึงใน สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2533, น. 10-11)

1. แรงจูงใจด้านอาชีพ (Vocational Motives) เป็นแรงจูงใจที่มีความสำคัญในการแสวงหาความรู้โดยการเข้ารับการศึกษาอีกครั้ง เพื่อช่วยส่งเสริมโอกาสความก้าวหน้าในอาชีพการงานที่ทำอยู่

2. แรงจูงใจมุ่งพัฒนาตนเอง (Self-development) เป็นการสนองตอบความต้องการส่วนบุคคลในด้านที่เป็นความรู้ทั่วไป เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาตนเองหรือหน่วยงานของตน

3. แรงจูงใจด้านสังคม (Social Motives) เข้ามาศึกษาเพื่อมีโอกาสพบเพื่อนใหม่ รู้จักครูผู้สอนและบรรยากาศที่แปลกไปจากเดิม

4. แรงจูงใจอื่น ๆ (Other Motives) ด้านค่านิยมของชื่อเสียงสถาบันที่ได้รับการยอมรับจากสังคม เช่น ความมีชื่อเสียงของสถาบันก็เป็นส่วนหนึ่งที่เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจของบุคคลที่ต้องการจะศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง เมื่อสำเร็จการศึกษาจากสถาบันที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับจากสังคม บุคคลเหล่านี้จะได้รับการยอมรับ เป็นเกียรติแก่ตนเองและบุคคลรอบข้าง และมีศักดิ์ศรี เป็นต้น บางคนเข้ามาศึกษาเพื่อชดเชยโอกาสที่พลาดการศึกษาในระบบประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา ในกิจกรรมที่ตนพลาดโอกาสขณะศึกษาอยู่จึงทำให้เกิดแรงจูงใจเข้ามาศึกษา เพื่อตอบสนองของความต้องการที่ขาดหายไป

ค่านิยมของชื่อเสียงทางสถาบันเป็นส่วนหนึ่งของแรงจูงใจที่ทำให้บุคคลต้องการจะเข้าศึกษาต่อ เนื่องจากว่าบางคนอาจได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันที่มีชื่อเสียง จนทำให้บุคคลเหล่านี้เกิดแรงจูงใจที่ต้องการเข้าศึกษา หรือต้องการพบประสบการณ์ที่แท้จริง เป็นต้น ดังนั้นค่านิยมด้านชื่อเสียงของสถาบันจึงเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่ทำให้บุคคลเหล่านี้เกิดความต้องการอยากจะได้เรียนรู้และเข้าไปศึกษาหาความรู้ต่าง ๆ จากสถาบันที่มีชื่อเสียง เพื่อที่ตนจะได้รับการยอมรับจากสังคมเมื่อสำเร็จการศึกษาจากสถาบันที่ได้รับการยอมรับ

บรรยากาศของสถาบันเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้บุคคลต้องการจะเข้าไปศึกษาหาความรู้ จึงเป็นแรงจูงใจต่อการเลือกสถาบันการศึกษา ดังนั้นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อบรรยากาศของสถาบันการศึกษาถือว่ามีความจำเป็นเช่นกัน จึงได้แบ่งออก 3 ประเภท ดังนี้ (แบคแมน และ ซีคอร์ด อ่างถึงใน สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2533, น. 111)

1. คุณลักษณะต่าง ๆ ของนักศึกษา (Students) ที่เข้ามาศึกษาในสถาบันนั้น ซึ่งได้แก่ ตัวแปรทางด้านบุคลิกภาพ ความสามารถต่าง ๆ แรงจูงใจทั้งหลาย ค่านิยม อาชีพของนักศึกษาผู้ใหญ่ ความมุ่งหวังทางการศึกษา ตลอดจนประสบการณ์เดิมที่ผ่านมาแล้วโดยเฉพาะที่ได้รับมาจากสถาบันเก่า

2. คุณลักษณะของสถาบันการศึกษา (Institutions) ซึ่งหมายรวมถึงขนาดของสถาบัน วิธีการปกครองและการบริหารที่ดำเนินการอยู่ สิ่งอำนวยความสะดวกสบายทั้งหลาย ความเป็นมาของการก่อตั้งสถาบันนั้น ตัวอย่างเช่น ความมีชื่อเสียงของสถาบันนั้น ค่านิยมของสถาบัน สถาบันแบบอยู่ประจำ หรือแบบไป-กลับ ตลอดจนบรรดากฎและระเบียบ คำสั่งทั้งหลาย ปทัสถาน และบทบาทที่สถาบันนั้นต้องการให้ผู้เรียนได้รับ

3. คุณลักษณะขององค์การที่ไม่มีรูปแบบซึ่งอยู่ในสถาบัน (Informal organization) ซึ่งจะมีการแสดงออกมารูปแบบประเพณี และความรู้สึกอารมณ์ร่วมกัน โดยที่จะแสดงออกจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง และอาจจะพยายามถ่ายทอดจากนักศึกษาไปยังบุคคลอื่น ๆ

บุคคลที่อยู่ในวัยเรียนนั้นจัดว่าเป็นผู้ใหญ่ที่มีการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ในการดำรงชีวิตมาแล้ว ดังนั้น ผู้ใหญ่จึงเป็นกลุ่มที่มีความแตกต่างกันหลายประการ อาทิ สถานภาพทางครอบครัวและสังคม เป้าหมายชีวิต เป้าหมายการเรียนรู้ ประสบการณ์ ทักษะ ความสามารถทางสติปัญญา ความคิด และลักษณะการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล เป็นต้น นอกจากนี้ลักษณะการเรียนและทำงานควบคู่กันไปก็เป็นที่ยอมรับและพบเห็นโดยทั่วไป จึงทำให้ บุคคลที่ทำงานแล้วเริ่มหันมาให้ความสำคัญกับการเรียนจึงเข้ามาสู่ระบบการศึกษาอีกครั้ง เพื่อ ต้องการเปลี่ยนแปลงอาชีพหรือพัฒนาอาชีพเดิม อีกทั้งยังมีความคิดเกี่ยวกับสถาบันการศึกษา ที่ตนต้องการเข้าศึกษาต่อ เนื่องจากตนต้องการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและครอบครัว จึงมีความต้องการจะศึกษาในสถาบันที่มีชื่อเสียงเพื่อเป็นเกียรติแก่ตนเองและเป็นที่ยอมรับจาก บุคคลรอบข้าง (วิกิร ตัณชวสุทโธ, 2536, น. 4-6)

2. แนวคิดของค่านิยมทางการศึกษา

2.1 ความหมายของค่านิยม

มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของคำว่า ค่านิยม ไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

โรคิช (Rokeach อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2539, น. 229-230) ได้ให้ความหมายของค่านิยมไว้ว่า เป็นความเชื่ออย่างหนึ่งซึ่งมีลักษณะค่อนข้างถาวรและเชื่อว่าวิถีปฏิบัติบางอย่างหรือเป้าหมายบางอย่างนั้น เป็นสิ่งที่ตัวเองหรือสังคมเห็นสมควรที่จะยึดถือหรือปฏิบัติ มากกว่าวิถีปฏิบัติหรือเป้าหมายชีวิตอย่างอื่น โรคิชยังให้หลักการสำคัญว่า ค่านิยมจะมี ส่วนประกอบ 5 ข้อคือ

1. ค่านิยมเป็นสิ่งที่สืบเนื่องมาจากวัฒนธรรม สถาบันทางสังคมและบุคลิกลักษณะของกลุ่มคนในสังคมนั้น
2. ในขณะเดียวกันอิทธิพลของค่านิยมก็จะแสดงออกทางเจตคติและพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์ทุกรูปแบบ
3. ปริมาณของค่านิยมมีอยู่ไม่มากนักและอยู่ในข่ายที่จะรวมเป็นระบบและศึกษาได้
4. ความแตกต่างของค่านิยมจะแสดงออกทางระดับมากกว่าทางอื่น
5. ค่านิยมอาจจะรวมกันเข้าเป็นระบบค่านิยมได้

ก่อ สวัสดิพิพาณิขย์ (2535, น. 617) กล่าวว่า ค่านิยมหมายถึง ความคิด พฤติกรรม และสิ่งอื่นที่คนในสังคมใดสังคมหนึ่งเห็นว่ามีคุณค่า จึงยอมรับมาปฏิบัติตามและหวงแหนไว้ระยะหนึ่ง ค่านิยมมักเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัยและความคิดเห็นของคนในสังคม

พิทยา สายหู (อ้างถึงใน พันธ์ หันนาคินทร์, 2520, น. 16) ให้คำอธิบายว่า ค่านิยมในทางสังคมวิทยาหมายถึง สิ่งที่มีนิยามถือประจำใจที่ช่วยตัดสินใจในการเลือก...ตราบใดที่มนุษย์ต้องการเลือกตัดสินใจในการกระทำอยู่มนุษย์จะต้องอาศัยคุณค่าประจำตัวเป็นเครื่องกำหนด แม้แต่สิ่งที่ทำจนเคยชินเป็นนิสัย...ฉะนั้นเมื่อเกิดเป็นคนแล้วจะเลือกทำอะไรจะต้องอาศัยคุณค่าที่ตนยึดถือเป็นเครื่องกำหนดทั้งสิ้น

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2528, น. 1) ได้ให้ความหมายของคำว่า ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่คนสนใจ สิ่งที่คนปรารถนาจะได้ ปรารถนาจะเป็น หรือกลับกลายมาเป็น สิ่งที่คนถือว่า เป็นสิ่งที่บังคับต้องปฏิบัติ เป็นสิ่งที่คนบูชายกย่องและมีความสุขที่จะได้เห็น ได้ฟัง ได้เป็นเจ้าของ

เกียรติศักดิ์ อิชยานันท์ (อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2528, น. 1) ให้ความหมายของค่านิยมไว้ว่า ค่านิยม หมายถึง ความรู้หรือสภาพจิตของบุคคลที่ยึดกับสิ่งนั้นและจะแสดงออกในลักษณะของการรักชอบ ปรารถนาที่จะได้ ปรารถนาที่จะเป็น ค่านิยมจะทำหน้าที่เป็นทั้งกำหนดเป้าหมายของชีวิตที่ต้องการและกำหนดวิธีการที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายนั้น

พจนานุกรมศัพท์ สังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2528, น. 2) ให้ความหมาย คำว่า ค่านิยม คือวิสัยสามารถของสิ่งใดก็ตามซึ่งเชื่อว่าสนองความปรารถนาของมนุษย์ได้หรือคุณสมบัติของสิ่งใดก็ตามซึ่งทำให้สิ่งนั้นเป็นประโยชน์น่าสนใจแก่บุคคลหรือกลุ่ม

สุนทรี โคมิน และ สนิท สัมครการ (2522, น. 17) ค่านิยม หมายถึง วิธีทางในการปฏิบัติที่น่าพึงปรารถนาหรือจุดหมายปลายทางของชีวิตที่พึงปรารถนา ในความหมายแรก หมายถึง ค่านิยมกลุ่มหนึ่งๆที่เรียกได้ว่าเป็น ค่านิยมวิถีปฏิบัติ และในความหมายหลัง หมายถึง กลุ่มค่านิยมที่เรียกได้ว่าเป็นค่านิยมจุดหมายปลายทาง

จากความหมายของค่านิยมที่มีนักวิชาการได้กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นนี้ จึงอาจสรุปได้ว่า ค่านิยม หมายถึง ความเชื่อของแต่ละบุคคล ที่เชื่อว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เป็นที่ยอมรับกันในสังคมจนยึดถือปฏิบัติตามกันต่อ ๆ มาแต่ค่านิยมเหล่านี้มักจะเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัย

2.2 ความสำคัญของค่านิยม

สุนทรী โคมิน และ สนิท สัมครการ (2522, น. 22-25) หน้าที่ของค่านิยมแบบกว้าง ๆ สามารถแบ่งได้ 4 ประการ ดังนี้

ประการแรก ค่านิยมเป็นมาตรฐานที่ใช้ในการกระทำพฤติกรรมการปฏิบัติในหลายทาง

1. ค่านิยมสูง (Lead) ให้ตนเองแสดงจุดยืนออกมาในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับสังคมให้เห็นชัดเจน

2. ค่านิยมเป็นตัวช่วยกำหนดให้บุคคลเลือกนิยามอุดมการณ์ทางการเมืองบางอุดมการณ์มากกว่าอุดมการณ์อื่น

3. ค่านิยมเป็นบรรทัดฐานที่ช่วยทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่ปกติอยู่ทุกวันต่อผู้อื่น

4. ค่านิยมเป็นบรรทัดฐานที่ใช้ในการประเมิน ตัดสินการขึ้นชมยกย่อง และการตำหนิติเตียนตัวเองและการกระทำของผู้อื่น

5. ค่านิยมเป็นจุดกลางของการศึกษากระบวนการเปรียบเทียบว่าตัวเองมีความสามารถเท่ากับผู้อื่นมากน้อยแค่ไหน

6. ค่านิยมที่ช่วยในการชักชวนหรือสร้างประสิทธิผลต่อคนอื่น โดยสามารถบอกตนเองได้ว่าความเชื่อสิ่งไหน ทศนคติ ค่านิยม หรือการกระทำไหนที่จะมีค่าพอที่ตนเองจะทำทนาย

ประการที่ 2 ค่านิยมในฐานะเป็นแผนสำหรับการตัดสินใจและความขัดแย้ง เพื่อช่วยให้ตัดสินใจเลือกระหว่างทางเลือกต่าง ๆ เป็นการช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

ประการที่ 3 ค่านิยมเป็นแรงจูงใจ ค่านิยมถือว่ามีองค์ประกอบของแรงจูงใจทางด้านความระลึกรู้ อารมณ์และพฤติกรรม ค่านิยม วิธีปฏิบัติเป็นแรงจูงใจที่ดีที่สุด เนื่องจากวิธีปฏิบัติเป็นเครื่องมือที่ช่วยนำไปสู่เป้าหมายปลายทางที่ปรารถนาในค่านิยมจุดหมายปลายทาง ค่านิยมจุดหมายปลายทางเป็นแรงจูงใจในแง่ที่เป็นเป้าหมายที่เหนือกว่าเป้าหมายเร่งด่วนเฉพาะหน้า

ประการที่ 4 ค่านิยมกับลำดับความต้องการของมนุษย์ ตามทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ ค่านิยมจะช่วยในการลำดับความต้องการของตนเองจากความต้องการขั้นพื้นฐานจนนำไปสู่ความต้องการขั้นสูงสุด

2.3 เกณฑ์สำหรับพิจารณาค่านิยม

การพิจารณาว่าคุณลักษณะใดเป็นค่านิยมหรือไม่นั้น ควรได้พิจารณาตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (พนัส หันนาคินทร์, 2520, น. 18-20)

1. ค่านิยมนั้นเกิดจากการเลือกอย่างเสรีของบุคคลผู้นั้นหรือไม่ หากมีการบังคับให้ต้องเลือกค่านิยมตัวใดตัวหนึ่งแล้ว จะเรียกว่าเป็นค่านิยมที่แท้จริงไม่ได้ เพราะสิ่งเหล่านั้นเป็นสิ่งที่เกิดจากภายนอก ไม่ได้เกิดจากความยินยอมพร้อมใจเห็นคุณค่าของสิ่งนั้นอย่างแท้จริง

2. มีทางเลือกอื่นอีกหรือไม่ ถ้ามีค่านิยมพิจารณาเพียงอย่างเดียว หมายความว่าเราไม่มีทางเลือกหรือโอกาสที่จะเลือกหรือเปรียบเทียบคุณค่าว่าจะรับหรือไม่รับ ดังนั้น ค่านิยมที่สามารถยึดถือได้นั้นจะต้องมีทางเลือกหลายทาง เพื่อจะได้มีโอกาสเปรียบเทียบในแง่มุมต่าง ๆ ได้

3. การเลือกค่านิยมนั้น กระทำหลังจากที่ได้พิจารณาถึงข้อดีข้อเสียจากการยอมรับนับถือค่านิยมต่าง ๆ ที่มีให้เลือกหรือไม่ การถูกบังคับให้เลือก หรือเลือกโดยไม่ได้คิดให้รอบคอบ จะถือว่าเป็นค่านิยมที่ยังไม่ดีพอ

4. ต้องเทิดทูนรักษาค่านิยมที่ได้เลือกไว้แล้วนั้นอย่างมั่นคง แม้ว่าการเลือกค่านิยมในตอนแรก อาจเป็นค่านิยมที่ไม่ดี แต่ก็ต้องพยายามทำด้วยความสำนึกในคุณค่าและมีความภาคภูมิใจที่กระทำ

5. จะยืนหยัดในค่านิยมที่ได้เลือกไว้แล้วอย่างเด็ดเดี่ยวและเหนียวแน่น

6. สามารถแสดงออกด้วยการกระทำเพื่อชี้ให้เห็นว่ายอมรับนับถือในค่านิยมนั้นหรือไม่

7. มีการกระทำซ้ำในสิ่งที่ยึดถือเป็นค่านิยมหรือไม่ อาจจะมีการกระทำซ้ำ ๆ จนเป็นกิจวัตรประจำวัน ค่านิยมเหล่านี้จะแสดงออกในการกระทำต่าง ๆ ของแต่ละบุคคลภายใต้สภาวะและเวลาที่แตกต่างกันออกไป

คุณสมบัตินี้ทั้ง 7 ประการนี้ ถ้าขาดคุณสมบัติใดคุณสมบัติหนึ่ง ย่อมน่าสงสัยว่าเป็นค่านิยมได้หรือไม่ อย่างไรก็ตาม อาจมีค่านิยมบางอย่างที่เป็นที่ยอมรับนับถือและถ่ายทอดกันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมจนถือได้ว่าเป็นค่านิยมที่มีลักษณะคงตัว

2.4 ประเภทและองค์ประกอบของค่านิยม

การแบ่งประเภทของค่านิยม กระทำได้หลายวิธีแล้วแต่ว่าผู้แบ่งจะยึดอะไรเป็นพื้นฐานในการแบ่ง ไม่มีการแบ่งที่เป็นการตายตัวแต่เพียงวิธีเดียว เช่น ตัวผู้แบ่งยึดถือพระผู้เป็นเจ้า

พระศาสดาเป็นหลักสำคัญก็อาจจะแบ่งค่านิยมออกได้เป็น 2 ประเภท คือ (สมบุญ ตันยะ, 2542, น. 16)

ประเภทที่ 1 ค่านิยมที่เป็นศีลธรรม ซึ่งหมายถึงค่านิยมที่เป็นศีลและธรรมโดยเฉพาะ ซึ่งถือเอาว่า พระผู้เป็นเจ้าหรือพระศาสดาเป็นผู้กำหนดไว้ให้แล้ว

ประเภทที่ 2 ค่านิยมที่เป็นข้อตกลง ซึ่งหมายถึงค่านิยมที่ประชาชนในชาติได้ตกลงเห็นชอบกำหนดกันขึ้นเอง ไม่ว่าจะ เป็นโดยทางตรงหรือทางอ้อม ตามยุคตามสมัย อันได้แก่ ธรรมเนียม ประเพณี อุดมการณ์ วินัย กฎหมาย เป็นต้น

พินัส หันนาคินท์ (2520, น. 27) สามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทมีคุณค่าในด้านการใช้สอย หรือเป็นเครื่องมือ (Instrumental values) หมายถึงคุณค่าที่เกิดขึ้นจากการใช้เพื่อให้เกิดผลอย่างอื่นสืบตามมา

2. ประเภทมีคุณค่าภายใน (Intrinsic Value) หมายถึงคุณค่าที่มีอยู่ในตัวเองของสิ่งต่าง ๆ ค่านิยมนั้น ๆ มีอยู่ในตัวของมันเอง ไม่ได้พึ่งสิ่งอื่นและมีลักษณะโดยเฉพาะของมัน

สุนทรี โคมิน และ สนิท สมัครการ (2522, น. 16-17) ได้แบ่งองค์ประกอบของค่านิยมไว้ 3 องค์ประกอบด้วยกัน ดังนี้

1. ค่านิยมมีลักษณะเป็นความรู้ (cognitive) ในความหมายที่ว่า บุคคลหนึ่งรู้ในทางที่ถูกของการปฏิบัติงานหรือรู้ในเป้าหมายที่ถูกในชีวิตของเขาพยายามจะไฝหา

2. ค่านิยมมีลักษณะเป็นความรู้สึกสัมพันธ์ (affective) ในความหมายที่ว่า บุคคลนั้นมีอารมณ์อ่อนไหวเกี่ยวข้องกับค่านิยมนั้น คือ ชอบค่านิยมนั้นหรือเกลียดไปเลย เห็นด้วยสนับสนุนหรือไม่เห็นด้วยและคัดค้านด้านค่านิยมนั้น

3. ค่านิยมองค์ประกอบของพฤติกรรม (behavioral) อยู่ในตัวในความหมายที่ว่าเป็นตัวแทรกซ้อนที่นำไปสู่พฤติกรรม เมื่อถูกกระตุ้นให้เกิดมีการกระทำ (activated) ขึ้น

ค่านิยมของบุคคลจะอยู่ในความเชื่อแบบกำหนดการ ความเชื่อแบบกำหนดการจะมีองค์ประกอบ 3 ส่วนคือ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2539, น. 230-231)

1. ค่านิยมมีลักษณะเป็นความรู้ความเข้าใจ ซึ่งบุคคลนั้นจะรู้และเข้าใจเป้าหมายที่ถูกในชีวิตของเขาที่เขาพยายามจะไฝหา

2. ค่านิยมมีลักษณะเป็นความรู้สึกด้านอารมณ์ บุคคลมีอารมณ์อ่อนไหวเกี่ยวกับค่านิยมนั้น เช่น รักหรือเกลียด ชอบหรือไม่ชอบ

3. ค่านิยมมีองค์ประกอบของพฤติกรรม ค่านิยมนำไปสู่พฤติกรรมทั้งภายในและภายนอก และอาจถูกกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติได้

2.5 สิ่งที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมของบุคคล

ค่านิยมเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ การเรียนรู้จะเริ่มจากครอบครัวสู่โรงเรียนและสังคม สิ่งเหล่านี้จึงมีอิทธิพลต่อค่านิยมของบุคคล (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2539, น. 233-234)

1. อิทธิพลของครอบครัว ค่านิยมของบิดามารดาและบุตรจะมีความสัมพันธ์กันสูง เพราะบิดามารดาใกล้ชิดบุตรมาก จนทำให้เด็กเลียนแบบและมีพฤติกรรมที่คล้ายตามบิดามารดา โดยไม่ต้องมีการเรียนรู้เกิดขึ้น

2. อิทธิพลของโรงเรียน โรงเรียนเป็นอีกสถานที่หนึ่งที่บุคคลมีความใกล้ชิดเป็นอันดับสองรองมาจากครอบครัว ครูเป็นบุคคลหนึ่งที่ทำให้เด็กต้องการเลียนแบบพฤติกรรม เนื่องจากครูเป็นบุคคลสำคัญที่ปลูกฝังและสนับสนุนให้นักเรียนยึดค่านิยมอันเป็นที่ยอมรับในสังคม ปกติแล้วนักเรียนจะมีแนวโน้มการเลียนแบบพฤติกรรมของครูที่เป็นคนมีจิตใจดี เมตตา ยอมรับและให้ความอบอุ่นทางจิตใจต่อเด็ก สิ่งเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่เด็กได้รับการปลูกฝังโดยไม่รู้ตัว

3. อิทธิพลของสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมของสังคมย่อมมีอิทธิพลต่อค่านิยมของบุคคล เช่น สังคมไทยมีค่านิยมเกี่ยวกับการเป็นคนเอื้อเฟื้อ บุคคลเหล่านั้นก็จะได้รับการปลูกฝังมาจากครอบครัว โรงเรียน และสังคมให้มีค่านิยมในความเชื่อดังกล่าว

ค่านิยมที่เกิดขึ้นในสังคมจะเป็นการปลูกฝังกันตั้งแต่เด็ก ในเรื่องของสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสังคม เป็นต้น การปลูกฝังสิ่งเหล่านี้ยอมรับหรือไม่ยอมรับนั้นขึ้นอยู่กับความเชื่อของแต่ละบุคคลว่า ค่านิยมที่สืบทอดต่อกันมาเป็นสิ่งที่มีคุณค่า และดีงามพอกับการยอมรับได้หรือไม่ นอกจากนี้ค่านิยมยังทำหน้าที่เป็นตัวกำหนดเป้าหมายและสร้างแรงจูงใจผลักดันให้บุคคลมุ่งไปสู่เป้าหมายตามที่ต้องการ

2.6 ค่านิยมทางการศึกษาของไทย

ค่านิยมทางการศึกษาของประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอด แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ค่อยเป็นค่อยไป จนกระทั่งปรากฏให้เห็นชัดเจนในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งความเป็นจริงแล้วแทบจะไม่สามารถบอกได้ว่าค่านิยมนั้น ๆ เกิดขึ้นเมื่อใด ดังนั้นจะแบ่งค่านิยมทางการศึกษาออกเป็นช่วงเวลา 4 ช่วง ดังนี้ (อ้างถึงใน สมบูรณ์ ตันยะ, 2542, น. 41-62)

1. ค่านิยมทางการศึกษาของไทยในสมัยโบราณก่อนปฏิรูปการศึกษาในรัชกาลที่ 5

ในสมัยนี้การศึกษายังไม่เน้นการเรียนมากนัก แต่เป็นการเรียนวิชาชีพมากกว่าเรียนหนังสือ โดยการเรียนนั้นพ่อแม่เป็นผู้ถ่ายทอด เนื่องจากว่ามีเด็กจำนวนน้อยเท่านั้นที่มีโอกาสได้เรียนหนังสือจากวัดหรือในวัง แต่ก็มีไม่กี่คนที่เรียนแล้วสามารถอ่านออกและเขียนได้จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้วิชาความรู้หนังสือในการประกอบอาชีพมากนัก ทำให้ประชาชนขาดแรงจูงใจที่จะไฝหาคำความรู้ การศึกษาเป็นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมต่าง ๆ ซึ่งจะเห็นได้จากประเพณี การบวชเป็นการยกย่อง ยอมรับผู้ที่มีการศึกษาทางด้านศาสนา จริยธรรมต่าง ๆ แต่จุดมุ่งหมายของชาวบ้านที่ส่งบุตรหลานไปเรียนในวัดนั้นเป็นการให้เด็กมีโอกาสใกล้ชิดกับศาสนาได้ศึกษา อบรมศีลธรรมจรยาต่าง ๆ ส่วนการศึกษาของหญิงและชายมีความไม่เท่าเทียมกันเนื่องจากเด็กชายมีโอกาสเข้าไปเรียนหนังสือในวัด ส่วนเด็กหญิงจะเข้าไปเรียนปนกับพระและเด็กชายในวัดไม่ได้ จึงทำให้พ่อแม่ไม่ส่งเด็กหญิงไปเรียนแต่ให้เรียนรู้วิชางานบ้านงานเรือน เมื่อเด็กหญิงเติบโตขึ้นมาเด็กหญิงมีหน้าที่เป็นแม่ศรีเรือน การศึกษาในวังเป็นสถานศึกษาของลูกผู้ดีมีตระกูล วังจะเป็นสถานศึกษาของลูกหลานข้าราชการและพวกเจ้านายทั้งหลาย ทำให้มีการแบ่งชั้นทางการศึกษา ถ้าเป็นลูกของราษฎรทั่วไปจะศึกษาหาความรู้ในวัด

2. ค่านิยมทางการศึกษาของไทยในสมัยปฏิรูปการศึกษาในรัชกาลที่ 5

การศึกษาในสมัยนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เรื่องของการศึกษาคือการเรียนหนังสือเพื่อเข้ารับราชการ สังคมไทยในสมัยนั้นเป็นสังคมระบบศักดินาทำให้คนไทยนิยมเป็นข้าราชการ จึงมีค่านิยมในการศึกษาต่อเพื่อที่ตนเองจะได้รับราชการ เพราะอาชีพข้าราชการเป็นอาชีพที่มีอำนาจ มีบารมี การศึกษาของหญิงและชายในสมัยนี้ยังมีความไม่เท่าเทียมกันเนื่องจากผู้ปกครองยังมีความคิดในเรื่องของผู้หญิงที่ทำหน้าที่เป็นแม่ศรีเรือนอยู่ ทำให้ผู้ปกครองจึงไม่ให้ความสำคัญด้านการศึกษากับผู้หญิง สมัยนี้การวัดผลเป็นการสอบไล่เพื่อรับหนังสือรับรอง หนังสือรับรองถือว่าเป็นใบเบิกทางไปสู่อาชีพที่ดี และการศึกษาต่อในประเทศและต่างประเทศ การนิยมยกย่องต่างชาติ เป็นอีกค่านิยมหนึ่งที่ทำให้ต้องการศึกษาต่อในต่างประเทศเพื่อที่ให้ตนเองมีความรู้ ความสามารถ มีเกียรติและการยอมรับจากสังคม

3. ค่านิยมทางการศึกษาของไทยในสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475

สมัยนี้เป็นสมัยของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง การปกครองระบอบประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จได้ จะต้องมีความรู้หนังสือของประชาชน สมัยนี้การศึกษาของหญิงและชายไม่แตกต่างกัน หญิงเริ่มมีโอกาสในการศึกษามากขึ้น ประชาชนส่วนใหญ่นิยมเรียนในสายสามัญมากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคนไทยมีความพึงใจที่จะเป็นขุนนาง

มากกว่าเป็นช่าง เนื่องจากช่างนั้นมีศักดิ์ในสังคมต่ำต่ำกว่าขุนนาง การศึกษาก็มุ่งให้อ่านหนังสือ ออกมากกว่า การอบรมด้านจริยธรรม คุณธรรม เนื่องจากนโยบายการศึกษาของราษฎรที่มี แนวคิดว่าการศึกษาหรือการอ่านหนังสือออกของประชาชนจะเป็นพื้นฐานที่ดีจะทำให้การปกครอง ระบอบประชาธิปไตยประสบความสำเร็จ

4. ค่านิยมทางการศึกษาของไทยในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึง พ.ศ. 2525 ค่านิยมทางการศึกษาของไทยในระยะนี้สามารถสรุปได้ดังนี้

1. เห็นความสำคัญของการเรียนหนังสือมาก ในปัจจุบันประชาชนโดยทั่วไปไม่ว่า จะเป็นคนในระดับใด อาชีพใด ต่างก็มีค่านิยมทางการเรียนหนังสือสูง เพราะการศึกษานำบุคคล ก้าวไปสู่อนาคต

2. การศึกษาของหญิงและชายไม่แตกต่างกัน ค่านิยมทางสังคมเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ของผู้หญิง ซึ่งเดิมมีฐานะหน้าที่เพียงเป็นแม่บ้านแม่เรือน ปัจจุบันผู้หญิงมีบทบาทหน้าที่ใน สังคมเคียงบ่าเคียงไหล่ผู้ชายเกือบตลอดเวลา

3. นิยมเรียนสายสามัญมากกว่าสายอาชีพ ปัจจุบันนี้ค่านิยมทางการศึกษาด้าน อาชีวศึกษายังไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเท่าใดนัก กล่าวคือ ประชาชนจำนวนมากไม่นิยมส่ง บุตรหลานเข้าเรียนทางสายอาชีพเพราะมีความคิดว่าผู้เรียนอาชีวศึกษาเป็นผู้มีสติปัญญาไม่สูง ไม่สามารถเข้ามหาวิทยาลัยได้ ประกอบกับยังมีค่านิยมทางอาชีพไปในทางที่นิยมชมชอบ การทำงานเบา ๆ เป็นเจ้าคนนายคน ดังนั้นประชาชนจำนวนมากจึงพยายามผลักดันให้บุตรหลาน ของตนเรียนสายสามัญเพื่อหวังเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย ค่านิยมทางการศึกษาในด้าน นี้ จะเห็นได้ชัดจากจำนวนผู้สมัครเข้าเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยในแต่ละปีที่มีจำนวนมากขึ้น

4. การยกย่องปริญญาหรือคุณวุฒิ การศึกษา คือ การเรียนหนังสือให้สอบได้ ไบรรับรองคุณวุฒิ ซึ่งใช้เป็นใบเบิกทางและตีราคาหางานที่สบาย มีเงินเดือน รายได้ที่มั่นคง ดังนั้น ผู้เรียนจึงพยายามขวนขวายที่จะให้ได้ปริญญาามากกว่าจะแสวงหาความรู้ด้วยใจจริง ผู้เรียนจึงไม่ค่อยตั้งใจในเนื้อหาสาระของความรู้สิ่งที่สอนเท่าไรว่าจะต้องเกี่ยวข้องกับ ประสบการณ์ชีวิตหรือไม่

5. นิยมยกย่องผู้ที่เรียนจบจากต่างประเทศ ค่านิยมการยกย่องผู้ที่เรียนจบจาก ต่างประเทศยังคงมีสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบันนี้ ซึ่งจะเห็นว่าผู้ที่พอจะมีเงินทองมักนิยมส่งบุตร หลานไปเรียนต่างประเทศกันมากมายและเมื่อกลับมาแล้วมักจะได้รับค่านิยมชมชอบ ยกย่อง จากสังคมมากกว่าคนที่เรียนจบจากในประเทศ

6. การศึกษาคือบันไดดารา สังคมไทยยังนิยมการเรียนเพื่อให้ได้มีโอกาสเรียนต่อสูง ๆ ขึ้นไปเรื่อย ๆ เพราะคนมีปริญญาสูง ๆ มีโอกาสก้าวหน้าในอาชีพการงานได้มากกว่า และการจัดการศึกษายังมีส่วนช่วยส่งเสริมให้คนไทยจำเป็นต้องศึกษาต่อเรื่อย ๆ ขึ้นไป

7. นิยมสถานศึกษาที่มีชื่อเสียง ค่านิยมทางการศึกษาในแง่นิยมสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงนี้จะเป็นผลสืบเนื่องมาจากในสมัยก่อนมีการแยกสถานศึกษาสำหรับราษฎรสามัญกับพวกเจ้านาย ชื่อของสถานศึกษากลายเป็นเครื่องวัดฐานะและสภาพของผู้ที่เข้าเรียนไปด้วย โรงเรียนบางแห่งจะมีผู้นิยมไปเข้าเรียนกันมากเพราะมีชื่อเสียง ถ้าบอกว่าจบจากโรงเรียนนี้แล้วรู้สึกว่ามีภูมิใจ มีหน้ามีตามากกว่าจบจากโรงเรียนที่ไม่มีชื่อเสียง

ค่านิยมทางการศึกษาเกิดขึ้นตั้งแต่สมัยโบราณมาแล้ว ทำให้ค่านิยมทางการศึกษาได้รับการถ่ายทอดมาจากบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลรอบข้างที่ตนเองได้รับการเรียนรู้ ทอดถ่ายมา บางครั้งค่านิยมทางการศึกษาไม่จำเป็นต้องเป็นวิชาที่ตนเองสนใจเรียนจริง ๆ แต่เป็นการเรียนตามความนิยมเพื่อที่ตนเองจะได้รับการยอมรับนับถือจากคนในสังคม ส่งผลให้เกิดปัญหาว่าการศึกษาที่เรียนตามค่านิยมทำให้ตนเองได้เรียนในสิ่งที่ไม่ถนัดและไม่เหมาะสมกับตนเอง

3. ความเป็นมาและหลักสูตรนิติศาสตร์ภาคบัณฑิต

ความเป็นมา

ในปี พ.ศ. 2476 รัฐบาลในระบอบประชาธิปไตยได้พิจารณาเห็นว่าควรจะมีการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยให้เจริญทัดเทียมกับการศึกษาในนานาอารยประเทศ เพื่อประชาชนได้มีโอกาสศึกษาวิทยาการอย่างกว้างขวางจนถึงขั้นปริญญาเอก อันเป็นปริญญาขั้นสูงสุดของการศึกษาระดับอุดมศึกษา จะได้นำเอาความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมือง รัฐบาลจึงได้จัดตั้งมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองขึ้น โดยตราเป็นกฎหมายเรียกว่า “พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง พุทธศักราช 2476” ในขณะนั้นมหาวิทยาลัย วิชาธรรมศาสตร์และการเมืองมีหลักสูตรการศึกษาชั้นปริญญาตรีธรรมศาสตร์บัณฑิตคณะเดียว ซึ่งเน้นหนักในวิชากฎหมายเป็นส่วนใหญ่ ต่อมา พ.ศ. 2492 ได้ปรับปรุงการศึกษาโดยแบ่ง การศึกษาออกเป็น 4 คณะ ดังนั้นชื่อของนิติศาสตร์จึงเริ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้น

ในปี พ.ศ. 2505 มหาวิทยาลัยเห็นว่านักศึกษาควรมีความรู้ขั้นพื้นฐานเป็นอย่างดี ก่อนในการศึกษาชั้นมหาวิทยาลัย จึงมีข้อบังคับให้นักศึกษาทุกคนจะต้องศึกษาวิชาพื้นฐานตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยในชั้นปีที่ 1 แล้วจึงศึกษาวิชาเอกของแต่ละคณะในปีต่อไป

ในปี พ.ศ. 2515 คณะนิติศาสตร์ได้เปิดหลักสูตรนิติศาสตร์สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาตรีจากคณะอื่น ๆ นอกจากคณะนิติศาสตร์มาแล้ว เรียกว่า หลักสูตรชั้นปริญญาตรี คณะนิติศาสตร์ภาคบัณฑิต โดยเข้าศึกษาเฉพาะวิชาบังคับตามหลักสูตรชั้นปริญญาตรีชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 ของคณะนิติศาสตร์ ผู้จบการศึกษาตามหลักสูตรนี้มีศักดิ์และสิทธิ์เป็นนิติศาสตร์บัณฑิตแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ได้ทำการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาใหม่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514 เป็นต้นมาเป็นระยะ ๆ และครั้งสุดท้ายเมื่อปีการศึกษา 2547 (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะนิติศาสตร์, 2549, น. 14-16)

จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรนิติศาสตร์ภาคบัณฑิตมีความมุ่งหมายจะผลิตบัณฑิตให้มีความรอบรู้กฎหมายทั้งในภาคทฤษฎีและในภาคปฏิบัติให้สามารถออกไปประกอบวิชาชีพทางกฎหมายแขนงต่าง ๆ ได้ โดยฝึกฝนให้นักศึกษาสามารถใช้วิชากฎหมายให้ถูกต้องตามกรณีที่เกิดขึ้น รู้จักใช้เหตุผล เข้าใจในตัวบทกฎหมาย ทั้งในการตีความและเจตนารมณ์ของกฎหมาย

คณะนิติศาสตร์ได้วางหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความต้องการของสถาบันต่าง ๆ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งต้องอาศัยนักกฎหมาย เช่น ตุลาการ อัยการ ทนายความ พนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ นิติกร ผู้สอนในสถานศึกษา หรืองานที่เกี่ยวข้องกับการบริการสาธารณะ รวมทั้งงานรัฐวิสาหกิจและเอกชนด้วย โดยบัณฑิตจะเป็นผู้มีความรู้ทั้งในกฎหมายพื้นฐานต่าง ๆ ที่มีความสำคัญ และจะเป็นผู้ที่มีความชำนาญเฉพาะด้านในกฎหมายสาขาใดสาขาหนึ่งมากขึ้น (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะนิติศาสตร์, 2549, น. 52)

วัตถุประสงค์ของหลักสูตรนิติศาสตร์ภาคบัณฑิต

1. ช่วยให้นักศึกษาภาคบัณฑิตสำเร็จการศึกษาจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีศักยภาพในการแข่งขันกับผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอื่นได้ดียิ่งขึ้น
2. ทำให้นักศึกษาสามารถเลือกศึกษาลักษณะวิชาที่ตนสนใจเฉพาะด้าน เพื่อประโยชน์ในการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพหรือการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้เพิ่มมากขึ้น

โครงสร้างและองค์ประกอบของหลักสูตร

นักศึกษาจะต้องจัดทะเบียนศึกษารายวิชารวมไม่น้อยกว่า 145 หน่วยกิต โดยได้ศึกษาจากรายวิชาต่าง ๆ ครบตามโครงสร้างองค์ประกอบและข้อกำหนดของหลักสูตร (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะนิติศาสตร์, 2549, น. 53) ดังนี้

1. วิชาพื้นฐานทั่วไป	30 หน่วยกิต
2. วิชาเฉพาะด้าน	91 หน่วยกิต
3. วิชาโทหรือวิชาเลือกทางกฎหมายหรือวิชาเลือกเสรี	24 หน่วยกิต

จากโครงสร้างและองค์ประกอบของหลักสูตร นักศึกษาภาคบัณฑิตจะศึกษาเฉพาะส่วนวิชาเฉพาะด้าน 91 หน่วยกิต เท่านั้น เนื่องจากว่านักศึกษาภาคบัณฑิตถือว่าเป็นบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาอื่นมาแล้ว ไม่จำเป็นต้องศึกษาวิชาพื้นฐานทั่วไปและวิชาโทหรือวิชาเลือกทางกฎหมายหรือวิชาเลือกเสรีอีกครั้ง นักศึกษาภาคบัณฑิตจะเริ่มเรียนในชั้นปี 2 เลยโดยไม่ต้องศึกษาพื้นฐานในชั้นปี 1

4. ผลงานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แมนชัย คำสี (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจของนักศึกษาในการเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า

1. นักศึกษาโดยรวมและจำแนกตามสถานภาพและวิทยาเขตมีแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้านอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านนำความรู้ไป

ช่วยเหลือสังคม ด้านหลักสูตร ส่วนด้านที่มีแรงจูงใจระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านชื่อเสียงของสถาบัน ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา และด้านอิทธิพลของบุคคลและสื่อ

2. ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจของนักศึกษาในการเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.1 นักศึกษาที่เป็นพระภิกษุกับนักศึกษาที่เป็นสามเณรมีแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่พระภิกษุมีแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อมากกว่าสามเณรในด้านการนำความรู้ไปช่วยเหลือสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่าง

2.2 นักศึกษาที่ศึกษาในวิทยาเขตร้อยเอ็ด วิทยาเขตศรีล้านช้าง และวิทยาเขตอีสาน มีแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาวิทยาเขตร้อยเอ็ดและวิทยาเขตศรีล้านช้าง มีแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อมากกว่านักศึกษาวิทยาเขตอีสาน และนักศึกษาวิทยาเขตร้อยเอ็ด มีแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อด้านชื่อเสียงของสถาบัน และด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษามากกว่า นักศึกษาวิทยาเขตศรีล้านช้าง และวิทยาเขตอีสาน ส่วนนักศึกษาวิทยาเขตศรีล้านช้างมีแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อด้านอิทธิพลของบุคคลและสื่อมากกว่า นักศึกษาวิทยาเขตร้อยเอ็ดและวิทยาเขตอีสานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับวิทยาเขต ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของนักศึกษาในการเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน

สมฤทัย ไทยนิยม (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของข้าราชการรัฐสภา กรณีศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พบว่าข้าราชการส่วนใหญ่เห็นด้วยกับค่านิยมของสังคมว่า การศึกษาต่อระดับปริญญาโททำให้มีโอกาสเจริญก้าวหน้าในชีวิตมากขึ้น โดยมีแรงจูงใจในการศึกษาต่อจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การพัฒนาตนเอง การได้รับการยอมรับ ความก้าวหน้าในงาน คุณภาพงานและการย้ายหรือเปลี่ยนสายงาน ซึ่งภาระงานที่แตกต่างกันเป็นปัจจัยสำคัญทำให้ข้าราชการรัฐสภาที่มีแรงจูงใจในการศึกษาต่อทุกด้านแตกต่างกัน และปัจจัยเรื่องอายุ สาขาวิชาที่จบ ภาระครอบครัว และบุคคลแวดล้อมที่แตกต่างกัน ยังมีผลทำให้ข้าราชการรัฐสภาที่มีแรงจูงใจในการศึกษาต่อเพื่อความก้าวหน้าในงานอีกด้วย

ทองทิพย์ อยู่พะเนียด (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาในโครงการพิเศษ ของมหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า ผู้มีสิทธิ์เข้าศึกษาในโครงการพิเศษของมหาวิทยาลัยศิลปากรมีปัจจัยด้านทัศนคติต่อมหาวิทยาลัย ความคาดหวังที่มีต่อมหาวิทยาลัย และแรงจูงใจในการเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการพิเศษอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับโอกาสการได้งานทำและรายได้ ค่าธรรมเนียมการศึกษาตลอดหลักสูตรและการสนับสนุนค่าเล่าเรียนของมหาวิทยาลัยมีในระดับมากทุกด้าน

ปัจจัยทางสังคมด้านข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลที่มีต่อสถาบัน ไม่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาของผู้มีสิทธิ์เข้าศึกษาในโครงการพิเศษ ของมหาวิทยาลัยศิลปากร ในขณะที่ปัจจัยทางเศรษฐกิจด้านรายได้ของผู้ปกครอง มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาของผู้มีสิทธิ์เข้าศึกษาในโครงการพิเศษ ของมหาวิทยาลัยศิลปากร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุดใจ อากสุสโร (2544, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย ของนิสิตระดับปริญญาตรี พบว่า นิสิตโดยรวมและจำนวนตามสถานภาพและคณะที่สังกัด มีแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย โดยรวมและเป็นรายด้าน 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง มีแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อในด้านเหตุผลส่วนตัวอยู่ในระดับมาก แต่มีแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อในด้านอิทธิพลจากการชักจูงบุคคลและสื่ออยู่ในระดับน้อย สามเณรมีแรงจูงใจในการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย โดยรวมและเป็นรายด้าน 2 ด้าน คือ ด้านสถาบัน และด้านการเรียนการสอน มากกว่าพระภิกษุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นิสิตที่เรียนในคณะสังคมศาสตร์ มีแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย โดยรวมและด้านการเรียนการสอนมากกว่านิสิตในคณะครุศาสตร์ และมีแรงจูงใจด้านอิทธิพลจากการชักจูงจากบุคคลและสื่อ มากกว่านิสิตในคณะมนุษยศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปาริชาติ ทองอยู่ (2542, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการศึกษาต่อเนื่องของข้าราชการสาย ข และ สาย ค มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่า ข้าราชการสาย ข และ สาย ค มีแรงจูงใจในการศึกษาต่อเนื่องไม่แตกต่างกัน ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ในสาย ข และ สาย ค ตามตัวแปร เพศ อายุ ระยะเวลาการปฏิบัติงานในหน่วยงาน การศึกษา ระดับตำแหน่ง (ซี) พบว่า ไม่แตกต่างกัน สำหรับข้าราชการสาย ค ที่มีอายุ ระยะเวลาการปฏิบัติงานใน

หน่วยงาน การศึกษาแตกต่างกัน มีแรงจูงใจไม่แตกต่างกัน ส่วนข้าราชการสาย ค ที่มี เพศ ตำแหน่ง ต่างกัน มีแรงจูงใจในการศึกษาต่อเนื่องต่างกัน

กุลวดี ตรียานนท์ (2536, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปริญญาโทของนักศึกษาภาคพิเศษ กทม. คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พบว่า เทคนิคการเรียน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาและโดยรวมของนักศึกษาภาคพิเศษ ดังนั้น จะเรียนให้ได้ผลดี ผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบในตนเอง มีการวางแผนการเรียน รู้จักแบ่งเวลา มีความเอาใจใส่ หมั่นทบทวนบทเรียนและค้นคว้าสม่ำเสมอ นอกจากนี้อาจารย์ที่ปรึกษา ควรทำการสำรวจปัญหาของนักศึกษา หลังจากที่นักศึกษาเข้ามาศึกษาในระยะเวลาหนึ่งแล้ว เพื่อขจัดปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการศึกษา และชี้แนะแนวทางเพื่อให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการศึกษา

สุนทรี โคมิน และ สนิท สัมครการ (2522, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง ค่านิยมและระบบค่านิยมไทยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปจนถึงอายุ 80 ปี ปราบกฏผลการวิจัย ดังนี้

1. ค่านิยมกับถิ่นฐานที่อยู่ ในด้านค่านิยมจุดหมายปลายทางมี 15 ค่านิยมที่ชาวเมืองและชาวชนบทมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่แตกต่างกันมากที่สุดคือ ค่านิยมมีหลักธรรมและศาสนาเป็นที่พึ่ง ซึ่งชาวชนบทให้ความสำคัญเป็นอันดับที่ 2 ในขณะที่ชาวเมืองให้ความสำคัญเป็นอันดับที่ 13

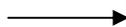
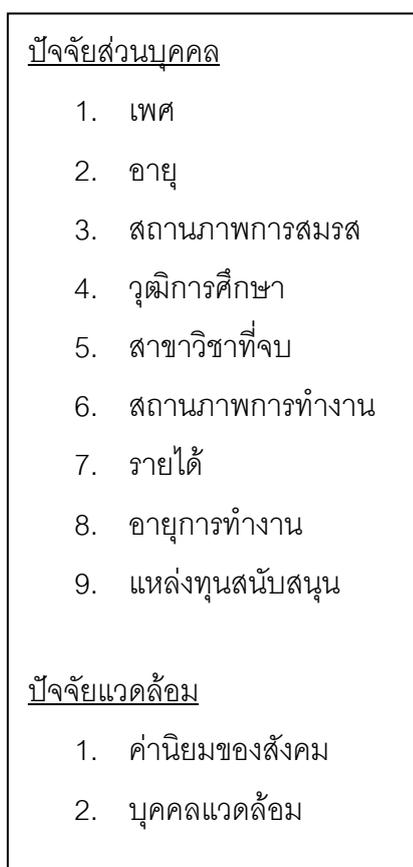
2. ค่านิยมกับระดับการศึกษาในด้านค่านิยมวิถีปฏิบัติ พบว่าผู้มีการศึกษาระดับต่างกันจะมีความแตกต่างกันทางค่านิยมวิถีปฏิบัติในสังคมอย่างมาก กล่าวคือ มีค่านิยมแตกต่างกันถึง 20 ด้าน จากค่านิยมทั้งหมด 23 ด้าน ค่านิยมที่ผู้มีการศึกษาต่ำให้ความสำคัญมากกว่าผู้มีการศึกษาสูงก็คือด้านความกตัญญู การรักษาน้ำใจกัน การให้อภัย การพึ่งพาอาศัยกัน และความอ่อนน้อมเชื่อฟัง ส่วนค่านิยมที่ผู้มีการศึกษาสูงให้ความสำคัญมากกว่าผู้มีการศึกษาต่ำนั้นได้แก่ การศึกษาสูง การเป็นตัวของตัวเอง ความรับผิดชอบ การมีความสามารถสูง ความคิดสร้างสรรค์ และการมีแนวคิดกว้าง

3. ค่านิยมกับอาชีพ พบความแตกต่างกันอย่างมากในระหว่างกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เกือบจะทุกค่านิยม ค่านิยมจุดหมายปลายทางที่ไม่แตกต่างกันคือ ความกว้างขวางในสังคม และความมั่งมีเงินทองวัตถุ ส่วนค่านิยมวิถีปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกันตามอาชีพ คือ ค่านิยมในการปรับตัวเข้ากับโอกาส จังหวะ สิ่งแวดล้อม ความกล้า และความสะอาด

4. ค่านิยมทางเพศ พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีค่านิยมจุดหมายปลายทาง 12 ค่านิยมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่แตกต่างกันมาก คือ ความเสมอภาค ซึ่งเพศชายให้เป็นอันดับที่ 2 ส่วนเพศหญิงให้เป็นอันดับที่ 1

กรอบแนวคิดการศึกษา

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

